

1. Pojetí normy

normální = to, co je běžné u většiny lidí

normální : očekávané, správné

nenormální : nepřijatelné, nežádoucí, nepovolené

norma obecně = všeobecně závazné pravidlo, předpis (směrnice, vzor, měřítko)

normalita = obvyklý stav

normy : pedagogické, psychické, etické, lékařské (patologické), sociální, pro řemeslníky a jiné

Gausova křivka : pod normou ← konvenční hodnota, norma (60 %) → abnormální

- čím více od středu, tím je větší odchylka

adaptace = přizpůsobení

maladaptace = nepřizpůsobení

pojetí normality :

1.statistické

- rozlišení hodnot (průměr x průměru hodně vzdálených) u psychických jevů, které můžeme kvantifikovat (změřit, číselně vyjádřit)
- základní ukazatelé : průměr – střední (nejčastější) hodnota sledovaného znaku v daném vzorku
směrodatná odchylka – určuje míru variability sledovaného znaku (jak moc se jedinci ve vzorku v tomto znaku liší)

2.funkční

- optimální fungování jedince; stav, kdy nějaký systém plní svou funkci
- pragmatický přístup : úspěšné dosažení určitého cíle, bez ohledu na způsob, jakým jej bylo dosaženo
- normální (žádoucí) je takový projev, který vede k potřebnému efektu

3. sociokulturní

- normální je to, co je v dané společnosti a kultuře obvyklé, co společenská kritéria vymezují jako normální
- vyjadřuje vázanost normy na hodnoty a postoje dané doby, místa a skupiny
- vliv médií – mediální norma

norma jako ideál

ideál = vzor, dokonalý představitel, vysoký cíl

pojetí normy – optimální stav, nejlepší možný výsledek, který je dostupný

- může být cílem, nikoliv však hodnotícím kritériem

norma jako ideál – může mít stimulačně motivační význam (v dospívání)

skupinová norma

– mezi soc.skupinami značné odchylky v normativních kritériích (např. ve vztahu k mentálně postiženým, k asociálním projevům) → problémy v adaptaci (akulturaci) minoritních jedinců (romové, uprchlíci)

subjektivní norma pozorovatele

- v jedné populaci různé postoje k hodnocení normality u různých jedinců
- pojetí : individuální, subjektivní – souvisí s intelektovou úrovní jedince, jeho informovaností a schopností chápat realitu (vztah k poruchám chování, ke strachu a úzkosti, k různým handicapům)

vymezení normality

- závisí na aktuální úrovni poznání v dané společnosti
 - některé projevy jsou považovány za abnormální, protože jsou nesrozumitelné, vymykají se běžným znalostem
 - převažuje emoční složka postoje a neznámé je odmítáno (strach, nejistota)
- časový faktor - normativní kritéria se v průběhu vývoje společnosti mění
- zvýšení tlaku na kvalitu nějakého projevu, hodnocení dětského chování (snižuje se tolerance k výkyvům)